

Косова Т.Д.доктор економічних наук, завідувач кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
Національного авіаційного університету**Стременовський Б.А.**здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового
ступеня «Доктор філософії»
Національного авіаційного університету**Єгоров С.О.**здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового
ступеня «Доктор філософії»
Національного авіаційного університету**Kosova Tetiana, Stremenovskyi Bohdan, Yehorov Sviatoslav**
National Aviation University**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
НА ОСНОВІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ****FINANCIAL MANAGEMENT OF BUSINESS ENTITIES
BASED ON RESTRUCTURING**

Надано трактування фінансової реструктуризації з точки зору етимології, а також як ієрархічної категорії, яка поширюється на суб'єкти різних рівнів, статті активів і зобов'язань. Проведено порівняльну оцінку юридичних конструкцій фінансової реструктуризації, яка міститься у нормативно-правових актах. В результаті їх синтезу запропоновано авторську дефініцію. Показано, що формою проведення фінансової реструктуризації є добровільна та примусова. Об'єктами реструктуризації є фізичні та юридичні особи, активи, борги, організаційно-правова та операційна структура боржника. Узагальнено механізми примусової фінансової реструктуризації боржника у процесі відкриття справи про його неплатоспроможність, вимоги до планів і процедур реструктуризації, термінів підготовки та подання звітів із їх виконання. Формалізовано процедури ініціації боржником добровільної фінансової реструктуризації, визначено статус органів, які координують її проведення узагальнено вимоги до плану фінансової реструктуризації, до його затвердження і припинення юридичної сили.

Ключові слова: управління, фінанси, суб'єкти господарювання, реструктуризація.

The definition of financial restructuring is provided from the point of view of etymology, as well as a hierarchical category that extends to subjects of different levels, items of assets and liabilities. A comparative assessment of legal constructions of financial restructuring, which is contained in normative legal acts, was carried out. As a result of their synthesis, the following definition was proposed: a complex of organizational, economic and financial and economic measures aimed at increasing the efficiency of the enterprise's functioning, its financial recovery, increasing the volume of production and sale of competitive products, through a significant change in the organizational and legal form, management structure, owner, as well as the type, scope, and method of carrying out operational and financial and investment activities. It is shown that the form of financial restructuring is voluntary and forced. The objects of restructuring are natural and legal persons, assets, debts, organizational, legal and operational structure of the debtor. The mechanisms of forced financial restructuring of the debtor in the process of opening a case on his insolvency, requirements for restructuring plans and procedures, deadlines for preparing and submitting reports on their implementation are summarized. The list of information that the restructuring plan should contain is defined. Types of financial restructuring are systematized. It is shown that legal mechanisms of voluntary financial restructuring can be used by enterprises that have debts to a financial institution, subject to its consent, and are characterized by a crisis-like current financial situation, but promising economic activity. Procedures for initiation of voluntary financial restructuring by the debtor, his relations with involved, secured creditors, related persons, and investors have been formalized. The status of the bodies that coordinate the implementation of

voluntary financial restructuring – the Supervisory Board, the Secretariat, the Arbitration Committee – has been determined. Requirements for the Financial Restructuring Plan, its approval and termination of legal force are summarized.

Key words: finance, management, business entities, restructuring.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану в Україні, окупації значних територій, руйнації виробничих потужностей, порушенні логістичних зв'язків фінансовий стан більшості вітчизняних підприємств погіршився, значна їх частина вимушена була здійснити релокацію операційної діяльності та юридичної адреси реєстрації. Фінансова реструктуризація підприємств є одним із інструментів, які дозволяють вирішити ситуацію на краще. Її універсальний характер визначається можливістю використання підприємствами не тільки в умовах кризи, або передкризовому стані, але і в ході нормального протікання операційної діяльності для оптимізації бізнес-процесів, зміцнення власної конкурентоздатності, підвищення ефективності функціонування. Залежно від етапів життєвого циклу підприємства цілі фінансової реструктуризації різняться, аде її загальною метою є фінансове оздоровлення і стабілізація довгострокового розвитку підприємства. Актуальність і перспективність фінансової реструктуризації для вирішення проблем господарювання на макро- і мікрорівні обумовили вибір теми статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансової реструктуризації суб'єктів господарювання знаходяться у центрі уваги багатьох учених. Гудзь Т.П. розглядає реструктуризацію як метод управління фінансовою рівновагою підприємства [1, с. 106]. Данилюк М.М. обґрунтовує методичний підхід до вибору схем реструктуризації у системі управління фінансовими борговими зобов'язаннями [2, с. 13] та модернізації науково-методичного інструментарію управління ризиками у процесі їх реструктуризації [3, с. 6]. Сторонами фінансової реструктуризації, які досліджують Крахмальова Н.А., Пузирьова П.В. [4, с. 56], є виділення факторів зміцнення фінансового потенціалу підприємств. Лачкова Л.І., Лачкова В.М. розробляє галузеві аспекти економічного механізму адаптаційної фінансової реструктуризації на прикладі торговельних підприємств України [5, с. 54]. Череп О.Г., Іванченко Д.М. роблять акцент на важливості оптимізації структури оборотних активів підприємства в межах фінансової реструктуризації [6, с. 42]. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати необхідність подальшого проведення дослідження з огляду на виникнення нових фінансово-правових конструкцій реструктуризації.

Метою дослідження є удосконалення управління фінансами суб'єктів господарювання на основі реструктуризації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова реструктуризація з точки зору етимології означає процес зміни структури фінансових відносин суб'єктів господарювання. Її юридичні конструкції містить ряд нормативно-правових актів. Наказ Міністерства промислової політики [7] визначає фінансову реструктуризацію як комплекс організаційно-господарських та фінансово-економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування об'єкта – державного підприємства.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку для державного сектора 128 «Зобов'язання» [8] трактує реструктуризацію з позицій програмного підходу як суттєву зміну виду, обсягу, способу здійснення операційної та фінансово-інвестиційної діяльності суб'єкта державного сектору. Фінансова реструктуризація є ієрархічною категорією, яка поширюється на суб'єкти різних рівнів (держави, органів місцевого самоврядування, банківських установ, підприємства), статті активів і зобов'язань (боргові зобов'язання, у т.ч. податкові, кредити, інвестиційні проекти, емісії цінних паперів). Реструктуризація боргових зобов'язань за облігаціями внутрішніх місцевих позик проводиться на підставі Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 29.04.2014 № 578 [9] і визначає зміну істотних умов запозичень, які не є новими.

Фінансова реструктуризація підприємства у трактуваннях Кодексу України з процедур банкрутства [10] є сукупністю економіко-фінансових заходів, які змінюють його організаційно-правову форму, структуру управління, власника з метою фінансового оздоровлення, збільшення обсягів виробництва і реалізації конкурентоспроможної продукції, зростання ефективності функціонування. Проведення фінансової реструктуризації передбачає наявність судових процедур у справі про неплатоспроможність юридичних і фізичних осіб з метою відновлення їх платоспроможності шляхом трансформації активів і зобов'язань. Реструктуризацією накопиченого платником податкового боргу відповідно до норм Податкового кодексу України [11] є його відстрочення, розстрочення, часткове списання.

Реструктуризацією інвестиційного проекту за підтримки держави України, що підтримується міжнародними фінансовими організаціями, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 70 [12], є внесення змін до договору щодо умов позики, обсягу робіт, компонентів, бенефіціарів, перерозподілу коштів, очікуваних результатів, графіка впровадження, вимог щодо показників моніторингу та оцінки результативності реалізації проекту, звітування про нього та дату завершення.

Формою проведення фінансової реструктуризації є добровільна та примусова (коли розпочинається санація у рамках процедури банкрутства). Об'єктами реструктуризації є фізичні особи (їм призначається керуючий арбітражний керуючий), юридичні особи (суб'єкти господарської діяльності); активи (їх склад, структура, терміни погашення); борги (спосіб, порядок погашення), організаційно-правова та операційна структура боржника.

Відкриваючи справу про неплатоспроможність боржника, господарський суд України визначає відповідні плани і процедури реструктуризації (не пізніше трьох місяців з моменту ініціалізації), встановлює терміни підготовки та подання звітів із їх виконання. План з реструктуризації має містити таку інформацію: ідентифікацію причин неплатоспроможності; інвентаризацію вимог кредиторів в частині їх розміру та черговості задоволення; оцінку майнового стану та доходів боржника, у т. ч. отримуваних під час проведення процедур реструктуризації. Видами фінансової реструктуризації є: покращення майнового стану боржника, реалізація частини майна суб'єктами господарської діяльності (далі – СГД); зміна умов кредитування та способу та порядку виконання зобов'язань, у т. ч. розміру та строків погашення боргів, їх відстрочення, розстрочення, списання, погашення третіми особами на підставі договорів поруки, гарантії тощо.

Основою впорядкування питань фінансової реструктуризації є відповідний Закон України [13], який поширюється на випадки її добровільного проведення шляхом вжиття комплексу відповідних заходів. Зазначеним порядком можуть скористатися СГД, включаючи комунальні, державні, казенні підприємства, які мають заборгованість перед фінансовою установою, що не має заперечень щодо проведення процедури фінансової реструктуризації. Грошовими зобов'язаннями, на які поширюються останні, є: неустойка (штраф, пеня), інші майнові чи фінансові санкції на день подання боржником до секретаріату письмової заяви про фінансову реструктуризацію. Виключенням є: зобов'язання перед засновниками,

заборгованість із заробітної плати працівників. Окрім боржника, суб'єктом складом процесів фінансової реструктуризації є: забезпечений кредитор (надає заставу, у т.ч. іпотеку); залучений кредитор (орган стягнення, а також інші суб'єкти, що надають згоду і підписують письмовий договір із забезпеченим кредитором); інвестор, що вкладає грошові та інші майнові цінності у СГД, що підлягає фінансовій реструктуризації, на свій власний ризик (представлений фізичними та юридичними особами); арбітр – призначена арбітражним комітетом фізична особа, що здійснює професійну діяльність та бере участь у вирішенні спорів.

Юридичною підставою для проведення фінансової реструктуризації є план – договір між боржником, кредиторами та інвесторами, фінансовою установою (є координатором дій). У зазначеному договорі законними цілями фінансової реструктуризації є: вихід із критичного фінансового стану через покращення бізнес-процесів операційної діяльності; спрощення доступу до фінансування та кредитування для відновлення платоспроможності.

Процедурами фінансової реструктуризації можуть скористатися не всі СГД, а лише ті, що мають критичний фінансовий стан при перспективності їх господарської діяльності, що підтверджена кредиторами та інвесторами. Є певні часові обмеження щодо подання СГД заяви про фінансову реструктуризацію (18 місяців після початку ініціювання процедур санації, порушення провадження у справі про банкрутство). Заяву про фінансову реструктуризацію можуть подати декілька пов'язаних між собою осіб, тоді їх фінансове оздоровлення буде проводитися в рамках однієї процедури за умови письмового погодження залученими кредиторами та інвесторами.

Фінансовими установами – учасниками процедур фінансової реструктуризації є кредитори СГД, кількість голосів яких визначається пропорційно розміру грошових зобов'язань, кратному 1 тис. грн. Якщо розмір грошового зобов'язання боржника перед залученим кредитором становить менше 1/3 загальної суми боргу на день подання до секретаріату письмової заяви, то згода органу стягнення на участь у процедурі фінансової реструктуризації непотрібна. У протилежному випадку орган стягнення має підписати згоду на фінансову реструктуризацію. Зразком угод, що укладаються, є рамковий договір Національного банку України (далі – НБУ), який унормовує принципи та засади координації між її суб'єктами, проект якого оприлюднено на офіційному веб-сайті НБУ для надання зауважень і обговорення пропозицій. Фінансові установи можуть приєдна-

тися до рамкового договору шляхом письмового офіційного повідомлення НБУ. Фінансові установи можуть делегувати представництво у вирішенні процедур фінансової реструктуризації іншим особам. У них можуть брати участь такі суб'єкти: Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, державні банки та банки за участю держави. Фінансова реструктуризація кредиторомістить в собі: відстрочку погашення кредитної заборгованості, зміну валюти її виконання та величини процентних ставок, встановлення їх на нижчому рівні порівняно з собівартістю залучення коштів банками, зупинення нарахування процентів, списання боргу тощо. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, підписуючи рамковий договір, підтверджує свою участь у процедурі фінансової реструктуризації з представництвом усіх банків, навіть в яких було введено тимчасову адміністрацію.

Координаційний комітет з усіх залучених кредиторів створюється у разі проведення фінансової реструктуризації двома або більше фінансовими установами для проведення переговорів, координації зусиль, обміну інформацією тощо. Для вирішення аналогічних завдань залучені кредитори, що не є фінансовими установами, створюють комітет кредиторів, або призначають уповноважену особу, яка має проводити переговори щодо умов, термінів фінансової реструктуризації та звітувати про їх перебіг і зміст.

Боржник має звітувати перед залученими кредиторами та інвесторами щодо: фінансового та майнового стану власного та фінансових (майнових) поручителів, наявності та стану застави, перспектив операційної, фінансово-інвестиційної діяльності, прогнозу її ключових індикаторів. Він має надавати фінансову звітність, підготовлену за вимогами Міжнародних стандартів або Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з аудиторським висновком, за три останні роки. Перед початком фінансової реструктуризації боржник має провести оцінку результатів фінансового-господарської діяльності, конкурентних переваг та комерційного потенціалу, залучити експертів до оцінки заставного майна власного та майнового поручителя, а також передати зазначені результати та іншу інформацію залученому кредитору (інвестору) за їх запитом.

Процедури фінансової реструктуризації мають проводитися конфіденційно, без розголошення інформації, документів, звітів її учасниками. Їх організацію та проведення покладено на Спостережну раду, яка є координаційним органом і складається з дев'яти осіб, що представляють НБУ, центральні органи виконавчої влади, професійні об'єднання та бізнес. У складі

Спостережної ради, очолюваної Головою, формується Секретаріат, а також Арбітражний комітет із персональним списком арбітрів.

На Секретаріат покладено функції: узагальнення звітності та іншої інформації боржників, її упорядкування та обробка; моніторинг, інформаційно-аналітичне, організаційне та адміністративне забезпечення процедур фінансової реструктуризації; підготовка звітів про її результати, поширення інформації, яка не носить конфіденційний характер. Діяльність Секретаріату і процедури фінансової реструктуризації мають бути прозорими, відповідні матеріали і документи мають оприлюднюватися його веб-сайті. Виконуючи адміністративно-контрольні та консультативні функції, Секретаріат не має права брати участь у переговорах між боржником і залученими кредиторами щодо умов фінансової реструктуризації.

Арбітражний комітет діє на основі арбітражного регламенту, він очолюється Головою та двома заступниками. Залучені кредитори можуть передати на арбітраж спори, за розгляд яких стягується плата відповідно до затверджених ставок арбітражного збору. Члени Арбітражного комітету мають бути незалежними від учасників фінансової реструктуризації, у разі необхідності до розгляду спорів можуть залучатися незалежні експерти, які відповідають затвердженим вимогам.

Фінансова реструктуризація дозволяє шляхом використання позасудових процедур, а саме переговорів, урегулювати погашення грошового зобов'язання боржника перед пов'язаними особами, кредиторами та інвесторами. Для ініціювання процедури фінансової реструктуризації боржник має подати письмову заяву до секретаріату з додатками, які передбачають: письмову згоду на передачу спорів до арбітражу; перелік пов'язаних осіб, залучених та забезпечених кредиторів; їх згоду на реструктуризацію, у т.ч. підписи хоча би одної не пов'язаної з боржником фінансової установи, на яку приходиться не менше 50% загальної суми вимог до боржника. Обов'язковою умовою початку фінансової реструктуризації є відсутність справи про банкрутство, або здійснення щодо нього процедур досудової санації.

Секретаріат після реєстрації заяви боржника здійснює її перевірку за формою і за суттю, у разі її схвалення приймається рішення про скликання перших зборів залучених кредиторів. Не пізніше ніж за 7 робочих днів до зазначеної дати боржник має надати до Секретаріату додаткову інформацію: розшифровку зобов'язань в розрізі сум, основних контрагентів, їх груп, пов'язаних осіб, фінансових установ, у т.ч. прострочених; наявність вимог

фінансових установ щодо дострокового погашення кредитів; оцінку фінансового (майнового) стану власного та фінансових (майнових) поручителів; прогноз на рік в частині ключових операційних та фінансово-інвестиційних індикаторів; перелік судових та виконавчих проваджень, якщо вони мають місце.

Секретаріат розсилає кредиторам і пов'язаним особам боржника повідомлення про дату початку проведення його фінансової реструктуризації, яке має містити: повне найменування суб'єкта господарювання, його реквізити; інформацію про застосування процедур мораторію; перелік залучених кредиторів і пов'язаних осіб; місце, дату, час проведення їх перших зборів.

Заява залученого кредитора до ухвали судом рішення про визнання боржника банкрутом є підставою для зупинення процедури провадження у справі про банкрутство і проведення процедур фінансової реструктуризації. З дня її початку запроваджується мораторій як спеціальний режим функціонування боржника на термін до 90 днів, який може бути пролонгований або припинений за згодою залучених кредиторів. Під час дії мораторію боржнику забороняється: задовольняти вимоги кредиторів; примусово звертати стягнення на майно, що є забезпеченням за зобов'язаннями перед залученими кредиторами; підписувати нові угоди про заставу чи іпотеку майна; проводити залік взаємних вимог тощо, а кредиторам і пов'язаним особам забороняється: нараховувати неустойку (штрафи, пені), інші фінансові санкції. На час дії мораторію термін позовної давності продовжується. Його об'єктами є вимоги залучених кредиторів, пов'язаних осіб боржника, громадян (із відшкодуванням виплат, пов'язаних із життям та здоров'ям), працівників (із виплати заробітної плати). Альтернативою мораторію є укладання договору про відстрочку платежів між боржником та залученими кредиторами і пов'язаними особами.

На боржника покладено обов'язок захисту та збереження належного йому майна під час проведення фінансової реструктуризації. Перед її початком необхідно визначитися з використанням альтернативних інструментів мораторію і відстрочки; провести незалежні експертизи фінансово-економічного та майнового стану боржника, а також підготовленого плану реструктуризації; створити комітети (координаційний комітет і кредиторів).

План фінансової реструктуризації має бути узгодженим між боржником і залученими кредиторами протягом 90 календарних днів із дати її початку, у разі відсутності згоди її процедури припиняються.

Обов'язковими статтями плану реструктуризації є визначення порядку: виконання зобов'язань боржника перед залученими та іншими кредиторами, пов'язаними особами, бюджетом і позабюджетними фондами; відкриття банківських рахунків; отримання боржником інвестування і фінансування; здійснення контролю за виконанням плану; дій сторін у разі його розірвання; реструктуризації грошових зобов'язань. Формами останньої є: внесення змін до умов кредитних та інших договорів, їх розірвання, зміна умов погашення зобов'язань боржником; надання йому нового фінансування; відчуження заставного (іпотечного) майна; передача права власності на майно боржника кредитору; списання частини боргу; надання додаткового забезпечення за зобов'язаннями боржника; трансформація зобов'язань боржника у власний капітал; залучення ним нових інвестицій; задоволення вимог кредиторів; емісія цінних паперів; реорганізація боржника у формі злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення (при цьому залучені кредитори втрачають право вимагати від боржника дострокового виконання зобов'язань або їх забезпечення); кадрові рішення в органах управління і контролю боржника; зміна організаційної структури управління боржника; покращення якості його корпоративного управління і контролю, передача залученим кредитором власного майна в оренду та/або лізинг боржнику.

План фінансової реструктуризації може передбачати поділ залучених кредиторів на категорії залежно від сум, характеру вимог до боржника та наявності забезпечення. Затвердження плану відбувається за результатами голосування залучених кредиторів, у разі виникнення спірних питань і недостатності голосів «за», план фінансової реструктуризації передається на розгляд арбітражної комісії і затверджується рішенням арбітра. План фінансової реструктуризації набирає юридичної сили після затвердження, а його положення становляться обов'язковими для виконання усіма сторонами (боржники, залучені кредитори, пов'язані особи, поручителі). Проте існує певне виключення, а саме: залучений кредитор, який не підтримав план реструктуризації, не зобов'язаний виконувати такі дії щодо боржника: приймати його майно для задоволення власних вимог; надавати додаткове фінансування, списувати його борг повністю, або частинами; припиняти нарахування процентних доходів.

Юридична сила затвердженого плану фінансової реструктуризації є вищою порівняно з будь-якими договорами між залученими кредиторами та боржником, у нього можуть вно-

ситися зміни за угодою сторін. Один екземпляр підписаного плану боржник надсилає до Секретаріату, де він зберігається. Юридична сила затвердженого плану припиняється у разі блокування сторонами та їх контрагентами підписання договорів, змін до них, необхідних для проведення фінансової реструктуризації та її завершення; отримання експертного висновку про втрату перспективності операційної діяльності боржника; відкликання ним своєї заяви про ініціацію фінансової реструктуризації протягом 30 календарних днів з моменту її подання; неузгодженість дій між залученими кредиторами і боржником; наявність спорів між ними і неможливість їх вирішення за участю арбітра, невиконання зобов'язань боржника.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Фінансову реструктуризацію з точки зору етимології визначено як процес зміни структури фінансових відносин суб'єктів господарювання. Показано, що фінансова реструктуризація є ієрархічною категорією, яка поширюється на суб'єкти різних рівнів (держави, органів місцевого самоврядування, банківських установ, підприємства), статті активів і зобов'язань (боргові зобов'язання, у т.ч. податкові, кредити, інвестиційні проекти, емісії цінних паперів); 2. Проведено порівняльну оцінку юридичних конструкцій фінансової реструктуризації, яка міститься у нормативно-правових актах. Їх синтез дозволяє запропонувати таку дефініцію: комплекс організаційно-господарських та фінансово-економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування підприємства, його фінансове оздоровлення, збільшення обсягів виробництва і реалізації конкурентоспроможної продукції, шляхом суттєвої зміни організаційно-правової форми, структури управління, власника, а також виду, обсягу, способу здійснення операційної та

фінансово-інвестиційної діяльності; 3. Показано, що формою проведення фінансової реструктуризації є добровільна та примусова (коли розпочинається санація у рамках процедури банкрутства). Об'єктами реструктуризації є фізичні особи (їм призначається керуючий арбітражний керуючий), юридичні особи (суб'єкти господарської діяльності); активи (їх склад, структура, терміни погашення); борги (спосіб, порядок погашення), організаційно-правова та операційна структура боржника; 4. Узагальнено механізми примусової фінансової реструктуризації боржника у процесі відкриття справи про його неплатоспроможність, вимоги до планів і процедур реструктуризації, термінів підготовки та подання звітів із їх виконання. Визначено перелік інформації, яку має містити план з реструктуризації. Систематизовано види фінансової реструктуризації; 5. Показано, що юридичними механізмами добровільної фінансової реструктуризації можуть скористатися підприємства, які мають заборгованість перед фінансовою установою, за умови її згоди, та характеризуються кризовим поточним фінансовим станом, але перспективністю господарської діяльності; 6. Формалізовано процедури ініціації боржником добровільної фінансової реструктуризації, його взаємовідносини з залученими, забезпеченими кредиторами, пов'язаними особами, інвесторами. Визначено статус органів, які координують проведення добровільної фінансової реструктуризації – Спостережної ради, Секретаріату, Арбітражного комітету. Узагальнено вимоги до Плану фінансової реструктуризації, до його затвердження і припинення юридичної сили.

Метою подальшого дослідження є розробка пропозицій із фінансової реструктуризації релокованих підприємств у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Гудзь Т.П. Реструктуризація як метод управління фінансовою рівновагою підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2018. № 3. С. 102–108.
2. Данилюк М.М. Методичний підхід до вибору схем реструктуризації у системі управління фінансовими борговими зобов'язаннями. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 3(1). С. 12–15.
3. Данилюк М.М. Модернізація науково-методичного інструментарію управління ризиками у процесі реструктуризації фінансових боргових зобов'язань. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 1. С. 4–7.
4. Крахмальова Н.А., Пузирьова П.В. Фінансова реструктуризація підприємств як фактор зміцнення їх фінансового потенціалу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 2. С. 51–58.
5. Лачкова Л.І., Лачкова В.М. Фінансово-економічний механізм адаптаційної реструктуризації торговельних підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 2. С. 48–56.
6. Череп О.Г., Іванченко Д.М. Оптимізація структури оборотних активів підприємства в межах фінансової реструктуризації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 1. С. 37–43.
7. Про затвердження Положення про реструктуризацію підприємств: Наказ Міністерства промислової політики від 18.07.2008 № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0718-08#Text> (дата звернення: 19.07.2023).

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11#Text> (дата звернення: 20.07.2023).
9. Про затвердження Положення про порядок здійснення емісії облігацій внутрішніх місцевих позик та їх обігу: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 29.04.2014 № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-14#Text> (дата звернення: 21.07.2023).
10. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/ed20181018#n9> (дата звернення: 22.07.2023).
11. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.07.2023).
12. Про порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2016-%D0%BF#n33> (дата звернення: 24.07.2023).
13. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text> (дата звернення: 25.07.2023).

References:

1. Hudz T.P. (2018) Restrukturyzatsiia yak metod upravlinnia finansovoiu rivnovahoiu pidpriemstva [Restructuring as a method of managing the financial balance of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya: Ekonomichni nauky*, no. 3, pp. 102–108.
2. Danyliuk M.M. (2018) Metodychnyi pidkhid do vyboru skhem restrukturyzatsii u systemi upravlinnia finansovymu borhovymu zoboviazanniamy [A methodical approach to the selection of restructuring schemes in the financial debt management system]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 3(1), pp. 12–15.
3. Danyliuk M.M. (2018) Modernizatsiia naukovo-metodychnoho instrumentariiu upravlinnia ryzykamy u protsesi restrukturyzatsii finansovykh borhovyykh zoboviazan [Modernization of the scientific and methodical tools of risk management in the process of restructuring financial debt obligations]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 1, pp. 4–7.
4. Krakhmalova N.A., Puzyrova P.V. (2020) Finansova restrukturyzatsiia pidpriemstv yak faktor zmitsnennia yikh finansovoho potentsialu [Financial restructuring of enterprises as a factor in strengthening their financial potential]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 2, pp. 51–58.
5. Lachkova L.I., Lachkova V.M. (2019) Finansovo-ekonomichniy mekhanizm adaptatsiinoi restrukturyzatsii torhovelnykh pidpriemstv Ukrainy [Financial and economic mechanism of adaptive restructuring of trade enterprises of Ukraine]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, no. 2, pp. 48–56.
6. Cherep O.H., Ivanchenko D.M. (2018) Optymizatsiia struktury oborotnykh aktyviv pidpriemstva v mezhakh finansovoi restrukturyzatsii [Optimizing the structure of the company's current assets within the framework of financial restructuring]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 37–43.
7. The Ministry of Industrial Policy (2008) On the approval of the Regulation on the restructuring of enterprises: order 18.07.2008 No. 460. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0718-08#Text> (accessed July 19, 2023).
8. The Ministry of Finance of Ukraine (2010) National provision (standard) of accounting in the public sector 128 «Commitments»: order from 24.12.2010 No. 1629. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11#Text> (accessed July 20, 2023).
9. The National Securities and Stock Market Commission (2014) On the approval of the Regulation on the procedure for the issuance of bonds of domestic local loans and their circulation: decision from 29.04.2014 No. 578. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-14#Text> (accessed July 21, 2023).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018) Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures: order No. 2597-VIII from 18.10.2018. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/ed20181018#n9> (accessed July 22, 2023).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010) Tax Code of Ukraine: Code of Ukraine from 02.12.2010 No. 2755-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed July 23, 2023).
12. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2016) On the procedure for preparation, implementation, monitoring and completion of economic and social development projects of Ukraine supported by international financial organizations: decree from 27.01.2016 No. 70. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2016-%D0%BF#n33> (accessed July 24, 2023).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016) On financial restructuring: Law of Ukraine from 14.06.2016 No. 1414-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text> (accessed July 25, 2023).